

Vergaderjaar 2025–2026

27 830

Materieelprojecten

Nr. 476

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN DEFENSIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 19 december 2025

De oorlog in Oekraïne laat zien dat voldoende gevechtskracht in het landdomein essentieel is. In het kader van de verslechterde veiligheidssituatie op het Europese continent en de voorbereiding op een mogelijk grootschalig conflict is het belang van gevechtscapaciteit voor het landoptreden ook voor de NAVO sterk toegenomen. Defensie versterkt daarom de gevechtskracht op het land, zoals aangekondigd in de Voorjaarsnota 2025,¹ om één van de prioritaire NAVO-doelstellingen voor Nederland in te vullen.² De versterking omvat de oprichting en invulling van een volwaardig pantserinfanteriebataljon (met de benodigde gevechtsondersteunende capaciteiten) binnen de 13e (middelzware) Brigade, conform het door de NAVO gevraagde derde bataljon. Met deze brief informeer ik u over de behoeftestelling en de resultaten van de onderzoeksfase van het project «Verwerving infanteriegevechtsvoertuig CV90». Dit project richt zich op de snelle materieelverwerving van moderne CV90 infanteriegevechtsvoertuigen (IGV) inclusief de eerste aanschaf van reservedelen, onderhoudspakketten, munitie en verbindingsmiddelen. In navolging van het nieuwe tankbataljon zal naast de CV90 capaciteit ook het nieuwe pantserinfanteriebataljon deels bestaan uit onbemenste capaciteit. Daarnaast versterkt Defensie de anti-tank capaciteit, de ISR³ capaciteit en gevechtslogistieke capaciteit met onbemenste systemen. Dit vergroot de operationele effectiviteit en vermindert daarnaast de risico's voor het personeel. Defensie kiest bewust voor de Nederlandse industrie voor de ontwikkeling van deze systemen, omdat we deze sleuteltechnologie (NLD gebieden: sensoriek en intelligente systemen) in eigen hand en land willen houden. Voor het nieuwe tankbataljon zijn deze ontwikkelingen reeds in gang gezet, waar dit nieuwe project bij kan aansluiten.

¹ Kamerstuk 36 725 X, nr. 4 van 19 juni 2025.

² Kamerbrief «Financiële en personele doorrekening van de NAVO-capaciteitsdoelstellingen 2025», Kamerstuk 28 676 nr. 504, 20 mei 2025; Kamerbrief «NAVO-rapport *Defence Planning Capability Review* over 2023 en 2024», Kamerstuk 28 676, nr. 464, 5 augustus 2024.

³ *Intelligence, Surveillance and Reconnaissance*; inlichtingen, bewaking en verkenning.

Defensie kiest binnen de afspraken van het Defensie Materieelproces (DMP)⁴ voor een gecombineerde A/B-brief.⁵ Deze versnelde procesgang creëert de mogelijkheid om aan te sluiten bij het Europese vraagbundesingsinitiatief onder leiding van Zweden.⁶ De beschikbaarheid van *slots* op de productielijnen is beperkt door de sterk toegenomen internationale vraag naar IGV. Door op deze manier de moderne CV90 IGV te verwerven heeft Nederland de mogelijkheid om op korte termijn de bestaande CV90-capaciteit uit te breiden en flexibiliteit te creëren voor de mogelijke groei van de krijgsmacht door middel van optieruimte.

Internationale samenwerking

Zweden heeft een aantal partnerlanden, waaronder Nederland, uitgenodigd deel te nemen aan deze gezamenlijke verwerving via het vraagbundesingsinitiatief *Nordic Initiative*. Hiermee kunnen deelnemende landen de CV90 *Nordic Edition* aankopen via Zweden als *lead nation*. De CV90 heeft een grote Europese gebruikersgroep, wat voordelen oplevert voor interoperabiliteit in training en inzet, instandhouding, reservedelenvoorziening en doorontwikkeling.⁷ Gezamenlijke verwerving draagt bij aan de NAVO- en Europese interoperabiliteit, faciliteert tijdige leveringen en drukt de stuksprijs en de instandhoudingskosten. Het zorgt ook voor een minimaal beslag op de verwervingscapaciteit van de deelnemende landen en effectief gebruik van de schaarse productiecapaciteit van de Europese defensie-industrie. Europese aanschaf past binnen de Defensie Strategie voor Industrie en Innovatie (D-SII)⁸ en geeft invulling aan de motie-Nordkamp.⁹

Behoefte

Huidige capaciteit

Defensie heeft al CV90 gevechtsvoertuigen in gebruik. De Koninklijke Landmacht heeft hiermee operationele ervaring opgedaan, zoals tijdens de inzet in Litouwen met de NAVO *Enhanced Forward Presence*. Daarnaast heeft Defensie ervaring met de instandhouding van, en het onderhoud aan deze wapensystemen. De huidige CV90 gevechtsvoertuigen ondergaan een *midlife update*,¹⁰ waarbij meer dan 20 Nederlandse bedrijven als toeleverancier zijn betrokken bij de productie bij Van Halteren Technologies. Hierdoor blijft het wapensysteem langer technisch inzetbaar en wordt de operationele relevantie binnen de huidige veiligheidscontext behouden. Hierbij wordt onder meer in een modern *active protection system* (APS) voorzien ter bescherming tegen antitankraketten.

<i>Uitbreiding capaciteit

Kwalitatieve behoefte

Het pantserinfanteriebataljon draagt met zijn relatief grote mobiliteit en hoge mate van bescherming en vuurkracht bij aan de mix van *heavy* en *medium* infanterie, geïntegreerd met (gevechts)ondersteunende eenheden binnen de 13^e (middelzware) Brigade. Inzet over de grond is de

⁴ Kamerstuk 27 830, nr. 431 van 23 april 2024.

⁵ Kamerstuk 27 830, nr. 379 van 1 november 2022.

⁶ Intentieverklaring tussen Estland, Finland, Litouwen, Nederland, Noorwegen en Zweden, 5 juni 2025.

⁷ Denemarken, Estland, Finland, Nederland, Noorwegen, Oekraïne, Slowakije, Tsjechië, Zweden en Zwitserland zijn lid van de CV90-gebruikersgroep.

⁸ Kamerstuk 31 125, nr. 134 van 4 april 2025.

⁹ Motie-Nordkamp c.s. over een duidelijker Europees-tenzij beleid bij defensie-inkopen (Kamerstuk 31 125, nr. 137 van 19 juni 2025).

¹⁰ Kamerstuk 27 830, nr. 320 van 10 november 2020.

enige mogelijkheid om 24 uur per dag en onder alle weersomstandigheden een bepaald gebied fysiek te beïnvloeden. Het uitgestegen, gemotoriseerd en gemechaniseerd optreden van militairen is de basis voor het grondgebonden optreden. IGV vormen één van de basismiddelen voor dit optreden. Het IGV biedt de brigade de noodzakelijke versterking op het gebied van vuurkracht, bescherming (inclusief *counter-Unmanned Aerial Systems* (UAS)), *cross-country* mobiliteit en *situational awareness*. Dit is nodig voor het gevecht tegen een gelijkwaardige tegenstander in het hoogste geweldsspectrum. De CV90 heeft zich in de gevechtssituaties in Oekraïne aantoonbaar bewezen.

Het moderne CV90 IGV *Nordic Edition* voldoet aan de operationele eisen voor een Nederlands pantserinfanteriebataljon. De CV90 IGV *Nordic Edition* is een doorontwikkeling van de configuratie van de Nederlandse CV90 na de huidige *midlife update*. Het CV90 IGV *Nordic Edition* is een *Military-off-the-shelf* (MOTS) product dat een mix is van een verbeterd onderstel samen met de (doorontwikkelde) toren van de Nederlandse configuratie na de *midlife update*. Defensie neemt de CV90 IGV *Nordic Edition* configuratie grotendeels over en wijkt alleen af waar absoluut noodzakelijk, bijvoorbeeld bij de IT-middelen.

Kwantitatieve behoefte

De kwantitatieve behoefte aan CV90 IGV berust op de operationele behoefte van een pantserinfanteriebataljon, systemen voor opleiden en trainen, en de logistieke reserve. Deze hoeveelheid is het minimale aantal dat nodig is voor een pantserinfanteriebataljon met voldoende operationele capaciteit. Defensie neemt optieruimte in het contract op voor de opleidingsbehoefte en operationele reserve, en voor mogelijke doorgroei van de krijgsmacht. Ook voorziet dit project in de benodigde reservedelen, het onderhoudscontract, de speciale gereedschappen en uitrusting, de fabrieksopleiding, de documentatie, de munitie en de verbindingsmiddelen.

Verwervingsstrategie

Defensie kiest voor het CV90 IGV omdat dit moderne infanteriegevechtsvoertuig voldoet aan de gestelde operationele eisen, al wordt gebruikt door Defensie en bovendien snel kan worden verworven door het vraagbundelingsinitiatief.

Defensie kiest omwille van levertijd en Europese samenwerking voor een verwervingsproces met andere landen, waarbij Zweden optreedt als *lead nation*. Er zal hierbij geen concurrentie worden gesteld, waarvoor Defensie gebruik maakt van een uitzonderingsgrond uit de Aanbestedingswet op Defensie- en Veiligheidsgebied (ADV). Zoals gebruikelijk bij internationale samenwerking voert de *lead nation* de contractonderhandelingen met de industrie. Dit gebeurt in afstemming met Nederland. Zweden zal een *Framework Agreement* opzetten met de leverancier *BAE Systems Hägglunds*, waaronder de deelnemende landen een aankoopbevestiging (*Purchase Order Agreement*) kunnen plaatsen. Na de parlementaire behandeling van de D-brief zal Nederland de aankoopbevestiging plaatsen. In de verwervingsvoorbereidingsfase (D-fase) wordt de definitieve verwerving vastgesteld. Met deze aanschaf geeft Defensie mede invulling aan de motie-Dassen om gezamenlijke inkoop van defensiematerieel te intensiveren.¹¹

¹¹ Kamerstuk 36 410 X, nr. 68 van 7 februari 2024.

Uitwerking

Vastgoed en personeel

De nieuwe CV90 capaciteit wordt ingedeeld bij de 13^e (middelzware) Brigade in het nieuw op te richten pantserinfanteriebataljon, dat wordt gestationeerd op de Nassau-Dietz kazerne in Budel. Voor de stationering van het pantserinfanteriebataljon is budget gereserveerd om de kazerne geschikt te maken voor huisvesting en gebruik. Defensie beschikt over voldoende personele capaciteit om het project «Verwerving infanteriegevechtsvoertuig CV90» uit te voeren. De nieuwe eenheid zal bestaan uit circa 790 arbeidsplaatsen. Defensie vergroot het personeelsbestand door bij de algemene wervingsinspanning meer militairen aan te nemen. Hiervoor werft Defensie over meerdere jaren het nodige personeel tot de instroom van de nieuwe CV90 capaciteit.

Industrieversterkend inkopen voor de Nederlandse Defensie en Technologische Industriële Basis (NLDTIB) en strategisch partnerschap

Op basis van de D-SII werkt Defensie met verschillende instrumenten aan het versterken van de Nederlandse en Europese defensie-industrie. Dat is nodig voor het voortzettingsvermogen van onze krijgsmacht en het internationaal positioneren van onze industrie. Bij elke behoeftestelling beziet Defensie daarom aan de voorkant van het materieelproces hoe de Nederlandse en Europese industrie optimaal een rol kunnen spelen en welke (strategische) partnerschappen daarvoor nodig zijn. Daarvoor wordt ingezet op «industrieversterkend inkopen». Europese vraagbundeling, met Europese toeleveringsketens en versterking van de Nederlandse positie daarin, maakt daar onderdeel van uit. Defensie stuurt actief op het beperken van ongewenste strategische afhankelijkheden op bijvoorbeeld grondstoffen en componenten in de keten. Te denken valt aan Nederlandse supervezels, maar ook aan sensoren en intelligente systemen. Indien vanwege de urgente operationele behoefte nieuwe strategische afhankelijkheden ontstaan of voortbestaan, investeert Defensie parallel aan deze verwerving in vergelijkbare capaciteiten aan de hand van strategische samenwerking met de industrie in Nederland en Europa. Hierbij treedt Defensie op als *smart developer*. Ook binnen de aanschaf van de CV90 en de ondersteunende rups- en wielvoertuigen zet Defensie actief in op dit beleid. Defensie streeft ernaar, conform de D-SII om modulaire componenten te positioneren. Zo worden Nederland en Europa minder afhankelijk van leveranciers uit landen buiten Europa. Op deze onderdelen draagt de Nederlandse defensie-industrie ook bij aan een Europees Defensie Fonds project voor de *next generation* van de IGV. Indien Defensie besluit meer voertuigen af te nemen vanuit de beoogde optieruimte, zal Defensie de productie- en leveringszekerheid met strategische partnerschappen verder versterken.

Daarnaast verkent het Ministerie van Economische Zaken samen met Defensie en de beoogde leverancier hoe via industriële participatie voor dit project een bijdrage wordt geleverd aan de versterking van kennis, capaciteiten en ervaring van de Nederlandse industrie op de prioritaire technologiegebieden van Defensie, in lijn met de Defensie Strategie voor Industrie en Innovatie.¹² Op basis daarvan stelt de leverancier een plan op om op verschillende gebieden samen te werken met de Nederlandse industrie en kennisinstellingen. Over de resultaten van het industrieel participatiebeleid wordt uw Kamer tweejaarlijks geïnformeerd.¹³

¹² Kamerstuk 31 125, nr. 134 van 4 april 2025.

¹³ Rapportage Industrieel Participatiebeleid, Kamerstuk 26 231, nr. 36 van 18 december 2023.

Innovatie

In de CV90 gebruikersgroep wordt met partnerlanden en de industrie samengewerkt aan informatie-uitwisseling en innovatie (verbeter)voorstellen om het huidige CV90 IGV operationeel relevant te houden. De uitkomsten van deze studies en verbetervoorstellen kunnen leiden tot innovaties aan deze capaciteit.

Defensie koopt onbemenste systemen aan ter vervanging of aanvulling van de conventionele capaciteiten. Naast de CV90 capaciteit worden ook onbemenste systemen, zowel lucht- als grondsysteem, voor het pantserinfanteriebataljon aangeschaft. Voor de ontwikkeling en productie van de onbemenste grondsysteem wordt de Nederlandse en Europese defensie-industrie betrokken, in lijn met het Actieplan Onbemenste Systemen (APOS) en in synergie met het project onbemenste systemen voor het tankbataljon.

Doeltreffendheid en doelmatigheid

Met de uitvoering van dit project geeft Defensie, onder verwijzing naar art. 3.1 van de Comptabiliteitswet 2016, invulling aan doeltreffendheid en doelmatigheid.

- **Doeltreffendheid:** Defensie versterkt en vergroot de eigen infanteriecapaciteit met de uitvoering van dit project. Daarmee geeft Nederland verdere invulling aan de behoeften van de NAVO, om over de grondgebonden gevechtscapaciteit te beschikken om een gelijkwaardige tegenstander te kunnen bestrijden.
- **Doelmatigheid:** de verwerving van CV90 capaciteit is doelmatig omdat deze capaciteit koppelvlakken biedt met de Europese (NAVO-)partners in de gebruikersgroep. Meerdere partnerlanden gebruiken deze systemen, waardoor schaalvoordelen ontstaan op het gebied van onderhoud en reserveonderdelenvoorziening. Daarnaast zorgt Defensie met de aanschaf van het CV90 IGV voor nationale standaardisatie en interoperabiliteit, aangezien Defensie het CV90 IGV al in gebruik heeft. Het introduceren van de CV90 *Nordic Edition* zal naadloos binnen de bestaande logistieke organisatie kunnen worden ingepast. Gebruik van hetzelfde wapensysteem bevordert familievorming van materieel binnen Defensie en vereenvoudigt de instandhouding, hetgeen een kostendrukkend effect heeft. Dit is in lijn met de motie Paternotte/Van Campen.¹⁴

Gerelateerde projecten

Het project «Verwerving infanteriegevechtsvoertuig CV90» heeft een relatie met een aantal lopende projecten:

- «*Midlife update* (MLU) voor het wapensysteem infanterie gevechtsvoertuig (IGV) CV9035NL»; de nieuwe CV90 *Nordic Edition* sluit aan bij de Nederlandse CV90 gevechtsvoertuigen na de huidige MLU.
- Met het project «Verwerving onbemenste systemen» investeert Defensie in onbemenste systemen voor de operationele eenheden. Deze systemen worden verworven bij de Nederlandse defensie-industrie, conform de doelstellingen in het Actieplan Productiezekerheid Onbemenste Systemen (APOS). Daarmee creëren we wederzijdse afhankelijkheid ten opzichte van partners in Europa en worden productielijnen efficiënt versterkt.
- Het programma Foxtrot realiseert de modernisering en vervanging van tactische communicatiemiddelen en de daaraan verbonden

¹⁴ Kamerstuk 21 501-20, nr. 2046 van 19 maart 2024.

- IT-infrastructuur.¹⁵ Met Foxtrot schaft Defensie onder andere radio's aan die worden gebruikt in het CV90 IGV en waarmee de eenheden onderling kunnen communiceren.
- Binnen het gemandateerde programma «Aanvulling inzetvoorraad munitie»¹⁶ bestelt Defensie de inzetvoorraad munitie voor het CV90 IGV.
 - Een pantserinfanteriebataljon omvat naast het CV90 IGV ook gevechts-ondersteunende capaciteiten (*combat support*) en logistieke capaciteiten (*combat service support*). De inrichting van deze capaciteiten wordt in de realisatiefase van het project uitgewerkt. Dit betreft onder meer pantservoertuigen voor verkenningstaken, genietaken, *command & control*, luchtverdediging en gewondenafvoer, vrachtwagens voor bevoorrading en onderhoudstaken, en gepantserde bergingsvoertuigen. De pantservoertuigen komen voornamelijk uit het project «Verwerving Combat General Purpose Vehicle» en de luchtverdedigingscapaciteit komt uit het project «Combat Counter-UAS. Voor de aanschaf van deze capaciteiten zal Defensie gebruik maken van (opties in) bestaande contracten en van programma's, zoals bijvoorbeeld «Defensiebrede Vervanging Operationele Wielvoertuigen (DVOW)» en «Vervanging Wissellaadsystemen, Trekker-opleggercombinaties en Wielbergingsvoertuigen (WTB)».
 - Met het programma Licht Indirect Vurend Systeem (LIVS) schaft Defensie een 120mm mortiersysteem op een CV90-onderstel aan.¹⁷ Dit draagt bij aan de familievorming en standaardisatie binnen Defensie.

Projectrisico's

Voor het project is een risicobeoordeling gemaakt en zijn beheersmaatregelen getroffen. Binnen de projectbegroting is een risicoreservering opgenomen om de onderkende risico's te dragen. De belangrijkste risico's worden in de vertrouwelijke bijlage (kenmerk BS2025013175) toegelicht¹⁸.

Financiën

Met het project «Verwerving infanteriegevechtsvoertuig CV90» is een budget gemoeid tussen de DMP-grenzen van € 1 miljard en € 2,5 miljard (prijsspeil 2025). Deze investering komt ten laste van het investeringsbudget van Defensie. De middelen voor dit project komen uit de aanvullende middelen die in de Voorjaarsnota 2025 aan Defensie zijn toegewezen. Defensie gaat pas onomkeerbare verplichtingen aan na parlementaire behandeling om de middelen van de Voorjaarsnota in de begroting op te nemen. De vertrouwelijke bijlage bevat nadere financiële informatie.

Planning

Met deze gecombineerde A/B-brief worden de A-fase (behoeftestellingsfase) en de B-fase (onderzoeksfase) afgerond. Defensie beoogt de D-fase (verwervingsvoorbereidingsfase) in de eerste helft van 2026 af te ronden en vervolgens de D-brief naar uw Kamer te sturen. Na de parlementaire behandeling van de D-brief zal Nederland de aankoopbevestiging met de Zweedse overheid ondertekenen. Deze aankoopbevestiging is randvoorwaardelijk voor een snelle toewijzing van *slots* in de productielijn.

¹⁵ Kamerstuk 27 830, nr. 439 van 22 mei 2024.

¹⁶ Kamerstuk 27 830, nr. 395 van 18 april 2023.

¹⁷ Kamerstuk 27 830, nr. 465 van 21 mei 2025.

¹⁸ Ter vertrouwelijke inzage gelegd, alleen voor de leden, bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer

Vooruitblik

Na parlementaire behandeling van de D-brief wordt uw Kamer via het Defensie Projectenoverzicht (DPO) en de begroting van het Defensiematerieelbegrotingsfonds (DMF) geïnformeerd over de voortgang van dit project.

De Staatssecretaris van Defensie,
G.P. Tuinman